

DE-VIII-0702-6/2/14
DE/1709/14

Warszawa, 30 października 2014 r.

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 3.11.14 zał.
nr. 6468 podpis. M

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Odpowiadając na oświadczenie złożone przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego wspólnie z innymi senatorami podczas 61. posiedzenia Senatu RP w sprawie zmiany przebiegu linii energetycznej wysokiego napięcia budowanej na obszarze gminy Bakałarzewo w województwie podlaskim, przekazane w piśmie z dnia 3 października 2014 r. znak BPS/043-61-2665-MG/14, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Pierwsze wstępne koncepcje połączenia elektroenergetycznego Polska – Litwa opracowano w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku. Opierały się na pomysłe budowy linii 400 kV pomiędzy istniejącą stacją elektroenergetyczną Ełk w Polsce oraz stacją Alytus na Litwie. Koncepcje te nie zostały jednak przełożone na konkretne plany czy projekty inwestycyjne. Temat powrócił w 2008 r., kiedy to w dniu 12 lutego LIETUVOS ENERGIJA AB i PSE - Operator S.A. (obecnie PSE S.A.) jako operatorzy systemów elektroenergetycznych Litwy i Polski zawarli umowę, w której zobowiązali się do opracowania wstępnego etapu projektu, w tym oceny jego wykonalności. Umowa ta zapoczątkowała opracowanie nowej koncepcji połączenia, która objęła po stronie polskiej 11 dużych zadań inwestycyjnych, w skład których wchodzi zadania związane z budową 4 linii elektroenergetycznych 400 kV, wybudowaniem 5 stacji elektroenergetycznych i rozbudową 2 kolejnych stacji. Jako inwestycje celu publicznego, służące zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju, realizowane są z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, biorąc pod uwagę ich wymiar: gospodarczy, środowiskowy

i społeczny. Linia elektroenergetyczna 400 kV Ełk – granica RP (kierunek Alytus) jest kluczową inwestycją projektu. Inwestycji tej towarzyszył od początku zakrojony na szeroką skalę program konsultacji społecznych.

Przechodząc do szczegółowych pytań przedstawiam, co następuje:

**1. Czy rzeczywiście nastąpiła zmiana planowanego przebiegu wspomnianej linii?
Jeśli tak, to z jakich powodów?**

Jak już wspomniałem wyżej, wstępne koncepcje budowy linii elektroenergetycznej 400 kV Ełk – granica RP opracowano w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku. W 2009 r., na zlecenie PSE S.A., opracowane zostało studium lokalizacyjne tej linii, w którym rozpatrywane było 6 różnych wariantów jej przebiegu. Na podstawie analizy wielokryterialnej wskazano wariant preferowany. Jest to Wariant 4, pokazany na załączonej mapie.

W gminie Bakalarzewo głównymi przesłankami wyboru wariantu preferowanego były: brak kolizji z budynkami mieszkalnymi oraz zminimalizowanie ingerencji w obszar Natura 2000 „Dolina Górnej Rospudy” PLH200022. Czynnikiem decydującym o wyborze wariantu była analiza przeprowadzona w Raporcie Ocena Oddziaływania na Środowisko (OOS). Na jej podstawie, jak również zebranych w trakcie prowadzonego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wskazano Wariant 4 jako optymalny przebiegu trasy linii. Postępowanie przeprowadzone zostało zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227), z uwzględnieniem uwag i wniosków ze strony społeczeństwa oraz po przeprowadzeniu analizy wielokryterialnej.

W przeprowadzonej, w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko analizie stwierdzono, że wariant ten jest najbardziej korzystny z punktu widzenia oddziaływania na ludzi (trasa linii nie koliduje z zabudową mieszkaniową, w sąsiedztwie występuje ponadto najmniejsza liczba budynków mieszkalnych) oraz z punktu widzenia oddziaływania na szczególnie cenny przyrodniczo obszar Natura 2000 „Dolina Górnej Rospudy” (wariant ten koliduje z obszarem na najkrótszym możliwym odcinku, tj. 1,2 km.). Warianty 1 i 6, które są zbieżne ze wstępną koncepcją, opracowaną w latach 90-tych, obejmowały południowe obejście Bakalarzewa, a więc linia elektroenergetyczna przecinałaby obszar Natura 2000

„Dolina Górnej Rospudy” na długości aż 2,3 km. Szerokość kolizji w pasie 2,3 km wymuszałyby postawienie nie mniej niż 3 - 4 słupów wewnątrz tego obszaru.

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby procedury OOS prace budowlane związane z posadowieniem słupów (budowa dróg technologicznych, budowa słupów, transport materiałów) mogłyby doprowadzić do lokalnych zaburzeń w systemie hydrologicznym oraz do zniszczenia pokrywy roślinnej w samej Dolinie Górnej Rospudy. Zidentyfikowane w ramach raportu OOS oddziaływanie wariantów 1 i 6 odnosi się do możliwości zaburzenia stosunków wodnych, a tym samym możliwości oddziaływania na wiele siedlisk i gatunków roślin, dla których ochrony wyznaczony został ten specjalny obszar.

Od rozpoczęcia realizacji inwestycji trwały szeroko zakrojone konsultacje społeczne i rozmowy z mieszkańcami, w wyniku których wprowadzono pewne korekty trasy linii, m.in. w sąsiedztwie jednej z protestujących mieszkańek. Poza takimi korektami, nie było zmiany trasy od momentu rozpoczęcia inwestycji.

2. Jakie są koszty tej zmiany?

W związku z tym, że od momentu rozpoczęcia w 2011 r. przygotowania inwestycji, nie nastąpiła znacząca zmiana trasy linii oraz z uwagi na fakt, iż wybrany wariant jest optymalny z punktu widzenia środowiskowego, nie można mówić o dodatkowych kosztach. Jeżeli natomiast chodzi o różnicę w przebiegu trasy w stosunku do wstępnej koncepcji z połowy lat 90-tych, to w chwili obecnej nie można w sposób obiektywny przeprowadzić porównania, przede wszystkim ze względu na fakt, iż od tamtego czasu zmieniło się wiele uwarunkowań, w tym przede wszystkim wprowadzono obszary Natura 2000.

Chcę też nadmienić, biorąc pod uwagę kwestię zgodności przebiegu linii Ełk – granica RP, że realizacja Wariantów 1 i 6, które były zbieżne ze wstępną koncepcją trasy linii, prowadziłyby do naruszenia art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880). Wynika to z faktu, iż w analizie wariantowej w ramach OOS wykazano, że Wariant 1 i 6 mogą znacząco negatywnie oddziaływać na szczególnie cenny przyrodniczo obszar Natura 2000 „Dolina Górnej Rospudy” PLH200022. Zgodnie z treścią art. 34 ustawy o ochronie przyrody, w takiej sytuacji przedsięwzięcie może być zrealizowane tylko przy braku wariantów alternatywnych oraz po spełnieniu wymogu nadrzędnego interesu publicznego (jest to oceniane każdorazowo przez właściwy organ administracji i nie jest to tożsame z inwestycją celu publicznego) i wykonaniu kompensacji przyrodniczej.

W przypadku przedmiotowej inwestycji istniały alternatywne warianty - i wybrano jako najbardziej optymalny Wariant 4 przebiegu linii.

3. Dlaczego wybrano wariant znacznie dłuższy zamiast krótszego?

Teoretycznie można na mapie połączyć dwa punkty linią i wyznaczyć najkrótszą trasę. W praktyce nie jest to możliwe między innymi ze względu na różnorakie uwarunkowania środowiskowe, społeczne czy techniczne. Wytyczanie trasy linii rozpoczyna się od określenia na mapie punktu początkowego i końcowego linii, a następnie nakłada się kolejne warstwy z informacją o zabudowie mieszkaniowej i przemysłowej, istniejącej infrastrukturze, planowanych inwestycjach drogowych, gazowych czy kolejowych, studia i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, dane o środowisku naturalnym, tj. obszary chronione (w tym obszary Natura 2000), mokradła i zbiorniki wodne, parki krajobrazowe, a także dane z wykonanych wcześniej badań środowiskowych. Te informacje stanowią ograniczenia dla projektowania przebiegu trasy linii, eliminując część obszarów z lokalizacji dla planowanej inwestycji. W wyniku powyższych działań powstaje kilka wariantów korytarzy, w których możliwy jest przebieg linii z zachowaniem wymagań obowiązującego prawa, norm i przepisów. Proces ten jest realizowany przez projektantów, posiadających wydane przez organ administracji rządowej uprawnienia projektowe. Następnie, bazując na tak przygotowanym materiale, dla wszystkich wariantów wykonywana jest inwentaryzacja przyrodnicza, czyli szczegółowe badania otoczenia wcześniej wyznaczonych wariantów trasy linii.

Chcę w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że w wybranym Wariacie 4 na żadnym odcinku linia nie przebiega nad budynkami mieszkalnymi, a średnie odległości od zabudowy są kilkukrotnie większe niż wymagają tego polskie i międzynarodowe normy, dotyczące dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Warto też dodać, że tereny zlokalizowane pod linią będą nadal pełnowartościowymi terenami rolnymi. Wyjątek stanowić będą nieistotne wielkości powierzchni gruntów położonych bezpośrednio pod słupami – i z tego względu właścicielom tych gruntów wypłacane są stosowne, dodatkowe odszkodowania. Trzeba zaznaczyć, że ocenę rozwiązań alternatywnych przeprowadza właściwy organ administracji. W przedmiotowej sprawie ocenę tę przeprowadził Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku (RDOŚ), wskazując w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, iż optymalnym wariantem realizacji przedsięwzięcia

jest Wariant 4. W ramach procedury odwoławczej, przedmiotową decyzję podtrzymał Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (GDOŚ), a Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargę w sprawie tego postanowienia.

4. Czy były w tej sprawie przeprowadzone stosowne konsultacje społeczne?

Mając na uwadze kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska, we wszystkich realizowanych projektach inwestycyjnych PSE S.A. ma obowiązek zwracać szczególną uwagę na szeroko rozumianą komunikację społeczną, w tym ścisłą współpracę z gminami i ich mieszkańcami. Dlatego też spółka ta podjęła inicjatywę nawiązywania bezpośredniej współpracy z administracją państwową i samorządową w zakresie inwestycji poprzez podpisywanie listów intencyjnych. W latach 2011 – 2012 podpisano z wojewodami, marszałkami, starostami, prezydentami i wójtami siedem listów intencyjnych w trzech województwach: podlaskim (Białystok, Łomża, Suwałki), warmińsko-mazurskim (Olsztyn, Ełk) i mazowieckim (Ostrołęka, Siedlce). Sygnatariusze tych listów stwierdzili potrzebę budowy stacji i linii elektroenergetycznych przesyłowych odpowiednio na terenach gmin, powiatów i województw w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w tej wyjątkowo niedoinwestowanej w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej części Polski. Wszystkie Strony listów intencyjnych, mając na uwadze interes społeczny i słuszny interes obywateli, wyraziły wolę wzajemnej współpracy i zobowiązały się do podjęcia niezbędnych działań, aby umożliwić realizację inwestycji. Ustalenia dotyczyły prowadzenia akcji informacyjnych wśród mieszkańców o programie inwestycyjnym, w celu właściwego i rzetelnego informowania o prowadzonych inwestycjach, ich terminowego wprowadzenia do dokumentów planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli i uzyskania akceptacji społecznej, również w toku prowadzonych postępowań administracyjnych, mających istotne znaczenie dla realizacji inwestycji elektroenergetycznych.

W moim przekonaniu PSE S.A., dbając o wysoki standard w zakresie komunikacji społecznej poza działaniami prowadzonymi indywidualnie, tworzy warunki i stawia wymagania w tym zakresie wykonawcom realizującym inwestycje. Dlatego każdy wykonawca inwestycji, wyłoniony przez PSE S.A. w postępowaniu publicznym, jest też zobowiązany-zgodnie z obowiązującym prawem i najlepszymi praktykami, do intensywnych działań w zakresie komunikacji społecznej. Są to działania polegające przede wszystkim na

organizacji spotkań z mieszkańcami, przygotowywaniu materiałów i publikacji na temat technologii i sposobu realizacji inwestycji oraz uruchomienia odpowiedniej strony internetowej. Tak też było w przypadku linii Ełk – granica RP. Odbyło się wiele spotkań w większych i mniejszych gronach, w których brali udział mieszkańcy miejscowości położonych przy trasie linii. W okresie luty 2012 – kwiecień 2013 w samym Bakałarzewie odbyło się osiem spotkań, w których brały udział duże grupy mieszkańców. W każdym ze spotkań brali udział przedstawiciele Wykonawcy i Inwestora, którzy prezentowali wszystkie aspekty inwestycji, w szczególności dokładny przebieg trasy linii. Dla uniknięcia wątpliwości w zakresie lokalizacji inwestycji, pokazywano ją zarówno w formie slajdów na podkładach zdjęciowych, jak i w tradycyjnej, papierowej formie na mapach. Mieszkańcy mieli zatem pełną możliwość zapoznania się z projektowaną trasą oraz wyrażania swoich opinii. Efektem tych spotkań i rozmów było dokonanie pewnych możliwych do wykonania korekt trasy przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych. Często w spotkaniach brali udział przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych. Ponadto odbyło się wiele spotkań w mniejszych grupach oraz z poszczególnymi mieszkańcami. Dodatkowo należy zauważyć, że władze gminne i wojewódzkie w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadziły korespondencję w ramach obowiązkowych konsultacji, w których to udzielały wyjaśnień i odpowiedzi na wątpliwości i pytania mieszkańców.

Trzeba również podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi (ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko - Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227 oraz kodeksem postępowania administracyjnego) RDOŚ w Białymstoku oraz w trakcie postępowania odwoławczego GDOŚ, informowały strony postępowania zmierzającego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach o podejmowanych czynnościach na każdym etapie postępowania, a przed wydaniem zaskarżonej decyzji umożliwiono stronom wypowiedzenie się co do zebranych materiałów oraz zgłoszenie ewentualnych wniosków i uwag. Obwieszczenia wydawane przez RDOŚ w Białymstoku w toku postępowania były wywieszane na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu oraz zamieszczane na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej, co zgodne jest z utrwaloną praktyką tego organu stosowaną jednolicie względem wszystkich prowadzonych postępowań administracyjnych. Ponadto organ pierwszej instancji każdorazowo zwracał się do organów gmin, właściwych miejscowo

ze względu na lokalizację inwestycji oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, z prośbą o publiczne ogłoszenie przekazywanego w załączeniu obwieszczenia. Stronom postępowania został zapewniony czynny udział w każdym stadium postępowania, a wnioski zgłaszane w jego trakcie były każdorazowo przez RDOŚ i GDOŚ rozpatrywane, co znalazło swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniach do wydawanych decyzji.

5. Czy były w tej sprawie protesty społeczne, skargi, a jeśli tak, to jak zostały załatwione?

W toku przygotowania inwestycji występowały przypadki protestów i skarg grup oraz pojedynczych właścicieli nieruchomości. Można je podzielić na dwie kategorie – wystąpienia do Wykonawcy i Inwestora oraz skargi do władz i sądów. W przypadku wystąpień właścicieli do Wykonawcy i PSE S.A, na wszystkie - zarówno Wykonawca jak i PSE S.A. udzielali wyczerpujących odpowiedzi - żadne pismo nie pozostaje bez odpowiedzi. Jeżeli chodzi o wystąpienia do władz i sądów, to dotyczyły one m.in. uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wydawania decyzji administracyjnych z art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 1997 nr 115 poz. 741), decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji czy też decyzji o pozwoleniu na budowę.

Należy zauważyć, że wszystkie wystąpienia czy skargi, kierowane dotychczas do władz administracyjnych i samorządowych, jak również do sądów administracyjnych, zostały odrzucone, co wskazuje na zasadność i zgodność z prawem działań związanych z przedmiotową inwestycją. Trzeba jednocześnie podkreślić, że olbrzymia większość właścicieli nieruchomości nie brała udziału w protestach i skargach oraz wyraziła zgodę na budowę linii.

6. Podejrzenie o to, że zmiana przebiegu linii została przeprowadzona w interesie wąskiej grupy właścicieli nieruchomości leżących w obszarze pierwotnie planowanej linii, którzy z uwagi na przebieg linii nabyli te nieruchomości tanio, a następnie wielokrotnie zyskali na wzroście ich wartości, gdy przebieg linii został zmieniony. Istnieje przypuszczenie, że właścicielami niektórych działek w obszarze pierwotnie planowanego przebiegu są osoby pełniące ważne funkcje publiczne i to w ich interesie jest zmiana przebiegu linii.

W tym miejscu pragnę wyraźnie podkreślić, że PSE S.A. – jako inwestorowi, nieznane są tego rodzaju przypadki. Jak wskazałem wyżej, o wyborze trasy linii decyduje wiele kryteriów, w tym przede wszystkim uwarunkowania środowiskowe. Biorąc pod uwagę kryteria wyboru trasy linii, przeprowadzonego w trakcie opracowania studium lokalizacyjnego i analizy wielokryterialnej oraz prowadzenia procedury wydawania decyzji administracyjnych, tj. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji, jak również wydane już pozwolenia na budowę czy uchwalenie dokumentów planistycznych – w żadnym momencie nie wskazują one na słuszność tezy zawartej w tym pytaniu. W żadnym przypadku ustalanie trasy linii, szczególnie na etapie studiów lokalizacyjnych, nie jest związane i nie zależy od identyfikacji właścicieli poszczególnych nieruchomości.

Chcę też dodać, że budowa linii nie powoduje wzrostu wartości gruntu. Na nieruchomościach, przez które przebiega linia, ustanawiana jest służebność przesyłu, za które to prawo przysługuje właścicielowi stosowne wynagrodzenie, zawierające w sobie również odszkodowanie za utratę części wartości gruntu. Wysokość tego wynagrodzenia i odszkodowania opiera się na wycenie rzeczoznawców majątkowych. Należy też zaznaczyć, że absolutna większość właścicieli nieruchomości położonych na trasie linii wyraziła zgodę na budowę linii i na proponowane wynagrodzenia (właściciele ponad 90% ilości wszystkich nieruchomości (działek) położonych na trasie linii, w tym ponad 80% nieruchomości położonych w gminie Bakalarzewo), co wskazuje na obiektywną ich wycenę. Podkreślenia wymaga fakt, że w przypadkach spornych Wykonawca proponuje właścicielom nieruchomości dokonanie wyceny przez rzeczoznawców wyznaczonych przez tych właścicieli, zaznaczając, że pokryje koszty takiej wyceny.

Wyrażam przekonanie, że powyższe wyjaśnienia zostaną przyjęte jako wyczerpująca odpowiedź na zagadnienia podniesione w oświadczeniu złożonym przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego wspólnie z innymi senatorami

z up: MINISTER
Tomasz Torzezykiewicz
SEKRETARZ STANU

Załączniki:

Mapa z naniesionymi wariantami przebiegu linii 400kV Elk – granica RP

